

3. Жадан С. Список кораблів. Чернівці: Meridian Czernowitz. 160 с.
4. Забужко О. Найдовша подорож. Київ: Комора, 2022. 168 с.
5. Поліщук Я. Простір ідеологічного впливу. До природи репрезентації. Український історичний збірник. 2008. Вип. 11. С. 428–443.
6. Рафеєнко В. Мондегрін. Пісні про смерть і любов. Чернівці: Meridian Czernowitz, 2019. 109 с.
7. Чех А. Точка нуль: збірка есеїв. Харків: Віват, 2017. 224 с.
8. Andrić I. The Damned Yard and other stories; ed. by Celia Hawkesworth. Beograd: Dereta, 2000. 218 p.
9. Palinchak M., Bokoch V. Religious Factor in the Current Russia-Ukraine War. *East European Historical Bulletin*. 2023. 26. P. 164–173.
10. Yermolenko V. From Pushkin to Putin: Russian Literature's Imperial Ideology. *Foreign Policy*. URL: <https://foreignpolicy.com/2022/06/25/russia-ukraine-war-literature-classics-imperialism-ideology-nationalism-putin-pushkin-tolstoy-dostoevsky-caucasus/?fbclid=IwAR3i2NUGGVS-7Tх4b0Mqdf-NbfMaePq1-R7hpfoEHdIXftnNMFZVrgxywJ4>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-62>

INTERCULTURAL COMPETENCE AS A CONDITION FOR EFFECTIVE BUSINESS COMMUNICATION

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ

Kakurina I. I.

*Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Philosophy and Ukrainian Studies
Primary Science Institute "Ukrainian
State University of Chemical
Technology" of Ukrainian State
University of Science and Technology
Dnipro Ukraine*

Какуріна І. І.

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії
та українознавства
Навчально-науковий інститут
«Український державний хіміко-
технологічний університет»
Український державний університет
науки і технологій
м. Дніпро, Україна*

Незважаючи на глобальні потрясіння та складнощі, міжкультурне співробітництво ділових людей у сучасному світі продовжує розвиватися. Тому аналіз умов продуктивного спілкування є одним із

центральных питань, до вивчення якого звертаються суспільствознавці. При цьому зусилля багатьох дослідників спрямовані на розгляд сенсу поняття «міжкультурна компетенція».

У зарубіжній науці проблему міжкультурної компетенції почали досліджувати, коли виникли перші концептуальні положення теорій комунікації Д. Трагера, Е. Холла [1, с. 149-176], коли була сформована класична модель комунікації, розроблена Г. Лассуелом та К. Шенном. У вітчизняному суспільствознавстві (культурології, філології, етиці) інтерес до проблематики змісту, який позначено поняттям «культурна компетенція», виник у 90-ті роки. XX ст. Ініціаторами вивчення цього феномену стали викладачі іноземних мов. Вони звернули увагу на значення знань культурного контексту у процесі діалогу з представниками іншої культури. Слідом за ними переконання у тому, що простого володіння іноземною мовою недостатньо для порозуміння з представниками інших народів сформувалося серед інших фахівців, що вивчають спілкування. Ефективне міжнаціональне спілкування неможливе без всебічних знань про норми, правила, традиції, звичаї та інші елементи культури реципієнта. Для повноцінного міжкультурного взаєморозуміння необхідні знання історії, психології, норм поведінки партнерів зі спілкування. Нарешті, необхідно розуміти механізм процесу спілкування. Це надзвичайно важливо для того, щоб прогнозувати та уникати можливості неправильного розуміння партнерів. Взаємодія та спілкування представників різних культур передбачають наявність у них необхідних теоретичних знань, і практичних навичок для ефективної взаємодії. Їх сукупність можна визначити терміном компетентність.

Міжкультурна компетенція – це інтегральне поняття. Воно характеризує не лише діяльність, а й особистість. Формування міжкультурної компетенції слід розглядати у зв'язку з розвитком психологічних якостей людини, здібності особистості брати участь у діалозі культур на основі принципів кооперації, взаємної поваги, терпимості до культурних відмінностей, готовності подолання культурних бар'єрів.

Кожен учасник спілкування – сформована особистість, яка не є «*tabula rasa*». Він має свій світогляд: індивідуальну картину світу, систему цінностей. Очевидно, що зміст свідомості індивідів не збігається (у кращому випадку), у гіршому – якісно відрізняється один від одного. Вміння сформувати образи «свій» – «чужий» та встановити між ними взаємовідносини-взаємодію (іншими словами «діалогічність» особистості) – важлива складова міжкультурної компетентності.

Діалогічність особистості робить її здатною до діалогу культур. Учасник спілкування у контексті діалогу спирається на пізнавальні засоби своєї культури. Для усвідомлення чужої культури, для отримання нових знань про неї, він обертається до своєї традиції. При цьому в ході освоєння, пізнання «чужого», людина знаходить нові знання про себе і про свою культуру. Ці знання формуються як результат пізнання «чужого». Тому «діалогічність» особистості є своєрідним досвідом, результатом міжнародної комунікації. І, в той же час, є обов'язковою складовою міжкультурної компетентності.

Діалог тісно пов'язаний із рефлексією. Рефлексія (здатність усвідомлювати та переосмислювати своє буття) допомагає людині орієнтуватися у спілкуванні з носіями «чужої» культури, приймати вивірені рішення, вибудовувати сценарії адекватної поведінки. Рефлексія виступає механізмом, що забезпечує проникнення у глибокі сенси, розуміння найбільш значимих причин.

У взаємодії ділових культур існує альтернатива: «Увійти чи вийти». Учасники міжкультурної економічної взаємодії стоять перед дилемою: або увійти в чужу їм культуру ведення бізнесу; або вийти з ділових відносин із носіями інших культурних цінностей, норм, правил, стереотипів та практик.

Підсумовуючи, можемо дійти висновку, що про те, що міжкультурна компетенція допомагає подолати цю альтернативу, оскільки вона є не простим набором знань і умінь. Вона є складно організованою психологічною структурою, що утворює зовсім новий феномен, що проявляється у взаємодії учасників комунікативного процесу як носіїв тих чи інших культур. Вона є сукупністю культурно-релевантних цінностей, норм, стереотипів та соціальних умінь, що забезпечують безконфліктність, результативність та комфортність спілкування в полікультурному середовищі.

Література:

1. Trager G., Hall E. Culture as Communication: A Model and Analysis[Текст]/ G.Trager, E. Hall // Explorations Studies in Culture and Communication 3 (195).